

**TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ÖĞRETMENLERİ ÖLÇME DEĞERLENDİRME
YETERLİK ÖLÇEĞİ GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI**
VALIDITY AND RELIABILITY STUDY OF TURKISH LANGUAGE AND
LITERATURE TEACHERS ASSESSMENT AND EVALUATION
PROFICIENCY SCALE

BAHADIR GÜCÜYETER

Prof. Dr., Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Ana Bilim Dalı
Prof. Dr. Atatürk University Kazım Karabekir Fac. of Education Dep. of Turkish Language and Literature Ed.

bahadirgucuyeter@gmail.com

 <https://orcid.org/0000-0002-1041-9118>

AHMET KARADOĞAN

Arş. Gör., Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Ana Bilim Dalı
Res. Assist. Atatürk University Kazım Karabekir Fac. of Education Dep. of Turkish Language and Literature Ed.

karadoganahmet@hotmail.com

 <https://orcid.org/0000-0002-7183-3929>

Atıf / Citation

Gücüyeter, B - Karadoğan A. 2020. "Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenleri Ölçme Değerlendirme Yeterlik Ölçeği Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması". *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi - Journal of Turkish Researches Institute*. 67, (Ocak-January 2020). 667-681

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü- *Article Types* : Araştırma Makalesi-Research Article
Geliş Tarihi- *Received Date* : 18.08.2019
Kabul Tarihi- *Accepted Date* : 11.12.2019
Yayın Tarihi- *Date Published* : 31.01.2020

 : <http://dx.doi.org/10.14222/Turkiyat4296>

İntihal / Plagiarism

This article was checked by iThenticate® programında bu makale taranmıştır.

Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi - Journal of Turkish Researches Institute

TAED-67, Ocak - January 2020 Erzurum. ISSN-1300-9052

www.turkiyatjournal.com

<http://dergipark.gov.tr/ataunitaed>

**TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ÖĞRETMENLERİ
ÖLÇME DEĞERLENDİRME YETERLİK ÖLÇEĞİ GEÇERLİK VE
GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI***

VALIDITY AND RELIABILITY STUDY OF TURKISH LANGUAGE AND
LITERATURE TEACHERS ASSESSMENT AND EVALUATION
PROFICIENCY SCALE

BAHADIR GÜCÜYETER - AHMET KARADOĞAN

Öz

Bu çalışmada Türk dili ve edebiyatı öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirmeye yönelik yeterliklerini ölçmek amacıyla güvenilir ve geçerli bir yeterlik ölçeği geliştirmek amaçlanmıştır. Bu çerçevede ilgili literatür incelenip 40 madde ile madde havuzu oluşturulmuştur. Hazırlanmış olan taslak ölçek formu, 5 ölçme değerlendirme ve 3 dil uzmanının görüşlerine sunulurak gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Sonrasında ise 35 maddelik taslak ölçek formu oluşturulmuştur. Taslak ölçek formu 2018-2019 eğitim öğretim yılında Afyon, Ağrı, Artvin, Balıkesir, Bayburt, Bingöl, Elazığ, Erzurum, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Kütahya, Samsun, Sivas, Trabzon, Van, Yalova orta öğretim kurumlarında görev yapan 225 Türk dili ve edebiyatı öğretmenine uygulanmıştır. Ölçeğin faktör yapısını belirlemek amacıyla açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Açımlayıcı faktör analizi sonuçlarına göre ölçek; 20 maddeden oluşan, %58.814 toplam varyansa sahip ve 3 faktör altında toplanan bir yapı göstermiştir. Faktör yük değerlerinin ise .563 ile .811 arasında değiştiği görülmüştür. Ölçeğin model uyumunun da iyi düzeyde olduğu sonucuna varılmıştır ($X^2=341.61$, $sd=164$, $p=.00$, $X^2/sd=2.07$, $RMSEA=.069$, $SRMR=.050$, $RMR=.034$, $NFI=.96$, $NNFI=.97$, $CFI=.98$, $IFI=.98$, $RFI=.95$, $GFI=.87$). Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda, "Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenleri Ölçme Değerlendirme Yeterlik Ölçeği"nin Türk dili ve edebiyatı öğretmenlerinin ölçme değerlendirme yeterliklerini ölçmede güvenilirliği ve geçerliği olan bir ölçme aracı olduğu ifade edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi, Ölçme ve Değerlendirme, Yeterlik Ölçeği

Abstract

This study aims to develop a valid and reliable attitude scale to measure the proficiency of Turkish Language and Literature Teachers towards assessment and evaluation. In this context, the related literature was reviewed and an 40-item pool was created. The draft scale was reviewed by 5 assessment and evaluation experts and 3 language experts, and the 35-item draft scale form was created after the necessary corrections were made. The draft scale form was applied to 225 Turkish Language and Literature teachers working in secondary schools in Afyon, Ağrı, Artvin, Balıkesir, Bayburt, Bingöl, Elazığ, Erzurum, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Kütahya, Samsun, Sivas, Trabzon, Van and Yalova during the 2018-2019 school year. Exploratory and confirmatory factor analyses were performed to determine the factor structure of the scale. According to the exploratory factor analysis results, the scale demonstrated a structure that consisted of 20 items, had a total variance of 58.814% and concentrated under three factors. It was observed that the factor loadings ranged between .563 and .811. It was also concluded that the model fit of the scale was at satisfactory levels ($X^2/sd=2.07$, $RMSEA=.069$, $RMR=.034$, $SRMR=.050$, $NFI=.96$, $NNFI=.97$, $CFI=.98$, $IFI=.98$, $RFI=.95$, $GFI=.87$). Based on the findings obtained in the study, it can be said that the "Assessment and Evaluation Proficiency Scale for Turkish Language and Literature Teachers" is a valid and reliable tool to measure the assessment and evaluation attitudes of Turkish Language and Literature Teachers.

Key Words: Turkish Language and Literature Education, Assessment and Evaluation, Proficiency Scale

* Bu çalışma "Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenlerinin Ölçme Değerlendirme Tutum, Yeterlik ve Uygulamaları" adlı doktora tezinden üretilmiştir.

Structured Abstract

Generally, to measure and show the weight, length and volume of an object in definite units is called measurement; for example, to show the weight of a person in kilograms, length of cloth in metres and volume of milk in litres. But the field of measurement is very wide. It includes to define any characteristic of any object or person or activity in words, symbols or units¹.

Educational measurement is that process by which the usefulness of various factors of educational process, the usefulness of various activities of persons concerned, and the intelligence, interest, attitude, aptitude, personality and educational achievements of the students are measured on the basis of definite standards and are expressed in definite words, symbols or units².

All educators-teachers, administrators, counselors, curriculum coordinators, and instructional designers-need to know more about educational measurement than they have had an opportunity to learn.

Assessment: any of a variety of procedures used to obtain information about student performance. Includes traditional paper and pencil tests as well as extended responses (e.g. essays), performances of authentic tasks (e.g., laboratory experiments), teacher observations, and student self-report. Assessment answers the question: "How well does the individual perform?"

Measurement is the process of assigning numbers to individuals or their characteristics according to specified rules. Measurement requires the use of numbers but does not require that value judgments be made about the numbers obtained from the process. We measure achievement with a test by counting the number of test items a student answers correctly, and we use exactly the same rule to assign a number to the achievement of each student in the class. Measurements are useful for describing the amount of certain abilities that individuals have. For that reason, they represent useful information for the evaluation process

Competence refers to "knowledge, skills, attitudes, and values that an individual has to have in order to perform the teaching profession in an effective and productive way" (MEB, 2008a). Having such competence constitutes the basis of a teacher's qualification. In addition to professional knowledge and ability, another important thing in the teacher training process is subject matter knowledge. It is widely accepted in the literature that effective teaching requires in-depth subject matter knowledge and it cannot be replaced by anything

In addition to subject knowledge, teachers should be competent in measurement and evaluation. For this reason, it is important to demonstrate the competence of teachers in assessment and evaluation. Because an educator who is not sufficient in assessment and evaluation cannot reach the right judgment about learning outcomes and directing his students.

Assessment of student learning requires the use of techniques for measuring student achievement. Assessment is more than a collection of techniques, however. It is a systematic process that plays a significant role in effective teaching. It begins with the identification of learning goals, monitors the progress students make toward those goals, and ends a judgement concerning the extent to which those goals have been attained

This study aims to develop a valid and reliable attitude scale to measure the proficiency of Turkish Language and Literature Teachers towards assessment and evaluation. In this context, the related literature was reviewed and a 40-item pool was created. The draft scale was reviewed by 5 assessment and evaluation experts and 3 language experts, and the 35-item draft scale form was created after the necessary corrections were made. The draft scale form was applied to 225 Turkish Language and Literature teachers working in secondary schools in Afyon, Ağrı, Artvin, Balıkesir,

¹ <https://www.coursehero.com/file/52616583/dedu504-educational-measurement-and-evaluation-englishH.pdf> adresinden erişilmiştir.

² <https://www.coursehero.com/file/52616583/dedu504-educational-measurement-and-evaluation-english.pdf> adresinden erişilmiştir.

Bayburt, Bingöl, Elazığ, Erzurum, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Kütahya, Samsun, Sivas, Trabzon, Van and Yalova during the 2018-2019 school year. Exploratory and confirmatory factor analyses were performed to determine the factor structure of the scale. According to the exploratory factor analysis results, the scale demonstrated a structure that consisted of 20 items, had a total variance of 58.814% and concentrated under three factors. It was observed that the factor loadings ranged between .563 and .811. It was also concluded that the model fit of the scale was at satisfactory levels ($X^2/sd=2.07$, $RMSEA=.069$, $RMR=.034$, $SRMR=.050$, $NFI=.96$, $NNFI=.97$, $CFI=.98$, $IFI=.98$, $RFI=.95$, $GFI=.87$). Based on the findings obtained in the study, it can be said that the "Assessment and Evaluation Proficiency Scale for Turkish Language and Literature Teachers" is a valid and reliable tool to measure the assessment and evaluation attitudes of Turkish Language and Literature Teachers.

Giriş

Yeterlik kavramı Türk Dil Kurumu Sözlüğü'nde³; yeterlilik olarak karşılanmakta ve yeterlilik ise "Yeterli olma durumu, yeterlik. Bir işi yapma gücünü sağlayan özel bilgi, ehliyet, yeterlik. Görevini yerine getirme gücü, kıfayet, yeterlik" olarak tanımlanmaktadır. Bu kavram Balcı (2005: 197) ve Şişman (2006: 219) tarafından bir rolü ya da davranışı gerçekleştirmek için gereken tutum, bilgi ve becerilere sahip olma derecesi olarak ifade edilirken bu tanıma Demirtaş ve Güneş (2002: 168) ve Şahin (2006: 291) tarafından ise işi yapandan belenmekte olan rollerin nicelik ve nitelik olarak yerine getirilmesi şeklinde tanımlanır. Öğretmenlerin herhangi bir konuda sahip olduğu yeterlik ile o konu arasında sıkı bir ilişkiden söz edilebilir. Öğretmenler kendini yeterli gördüğü konuda sınıf içi davranışlarda ve eğitim uygulamalarında, öğretim etkinliklerinde daha yüksek başarı düzeyi göstermektedirler. Bu da öğrenci başarısına yansımaktadır. Öğretmenlerin yeterlikleri güdülenme düzeyleri ve buna bağlı olarak akademik başarı üzerinde de etkilidir. Kendilerini yeterli görmeyen öğretmenlerde ise bu durumun aksinin görüldüğü söylenebilir. Bunun yanında yüksek yeterliğe sahip öğretmenlerin konu anlatımından öğrencilere bakış açısına kadar birçok konu büyük oranda farklılaşmaktadır.

Özellikle ele alınan konu ölçme ve değerlendirme olduğunda yeterlik konusunun ciddi manada ele alınması gerekmektedir. Çünkü ölçme değerlendirme öğrenci başarısını etkilediği gibi öğrencilerin geleceklerini de etkilemektedir.

Baykul (2010) tarafından eğitim sistemindeki ölçme ve değerlendirme çalışmalarıyla; bir taraftan öğrenciyi tanıyıp öğretim sürecinde becerilerine göre yerleştirme, öğrencinin başarısını belirleyip geliştirme, öğrencilerin öğrenme düzeylerini tespit edip öğretim sürecinde karşılaşılan hata, eksiklik, yetersizlik ve güçlükleri ortaya koyma olarak ifade edilir. Bunun yanı sıra öğretim hizmetinin etkililiğinin belirlenmesi, öğrencilerin yönlendirmesi ve öğretim programlarındaki aksayan yönleri belirleme ve test etme vb. için güvenilir ve geçerli veriler elde edilmesini sağlamadır. "Bu aşamada öğretmenin sahip olduğu yeterlik seviyesinin gerçekleştireceği eğitim sürecinin kalitesini de doğrudan etkileyeceği gerçeği, onların ölçme ve değerlendirme yöntem ve teknikleri ile ilgili gerekli bilgi ve becerilerle donanmış bireyler olmalarını zorunlu kılmaktadır" (Çakan, 2004: 100). "Yeterlik, geleceğin öğretmenlerinin öğretime ilişkin yatırım çabalarını, hedefler setini ve büyük amaca ulaşma düzeylerini etkiler" (Tschannen-Moran ve Hoy, 2001). Günümüz Türk dili ve edebiyatı öğretim programında da ölçme değerlendirme çalışmalarına yer verilirken

³ <https://sozluk.gov.tr/> adresinden erişilmiştir.

her şeyin ayrıntılı bir şekilde programda yer alamayacağından bahsedilmektedir. Öğretmenlerin de ölçme değerlendirme boyutunda aktif rol oynamasının gerekliliğinden söz edilmektedir. Bu sebeple Türk dili ve edebiyatı öğretmenlerinin ölçme değerlendirme yeterliklerinin belirlenmesi önemli olduğu sonucuna varılmış ve bu çalışma gerekli görülmüştür.

2. Yöntem

2.1. Çalışma Grubu

Ölçek geliştirme çalışması amaçlanan bu çalışmada çalışma grubu 2018-2019 eğitim-öğretim yılı Afyon, Ağrı, Artvin, Balıkesir, Bayburt, Bingöl, Elazığ, Erzurum, Gaziantep, Hatay, İstanbul, Kahramanmaraş, Kars, Kütahya, Samsun, Sivas, Trabzon, Van, Yalova illerinde görev yapan 225 Türk dili ve edebiyatı öğretmenlerinden oluşmaktadır. Çalışmada Büyükoztürk vd. (2014: 100) tarafından “zaman, para ve iş gücü açısından var olan sınırlıklar nedeniyle örneklemin ulaşılabilir, kolay uygulama yapılabilir birimlerden seçilmesi yöntemi” olarak tanımlanan uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bryman ve Cramer (2001), faktör analizi esnasında katılımcı sayısının belirlenmesindeki ölçütü, ölçekte bulunan madde sayısının beş ya da on ile çarpılması sonucu ortaya çıkan değer kistas olarak alınması gerekliliğini ifade eder. MacCallum vd. (1999)’nin önerilerinden biri de ölçek geliştirme çalışmalarında örnekleme büyüklüğünün madde sayısının 5 ile 10 katı olması yönündedir (akt. Erkuş, 2014: 99). Ayrıca Tavşancıl (2002)’de bu görüşü desteklemektedir. Kline (1994)’da, 200 kişilik bir örnekleme grubunun genelde yeterli sayı olacağı fakat “faktör yapısının açık ve az sayıda olması durumlarında ise bu sayının 100’e kadar indirilebileceğini belirtir. Araştırmanın çalışma grupları göz önünde bulundurulduğunda hem geçerlik hem de güvenilirlik analizleri için çalışma gruplarının yeterli büyüklükte olduğu söylenebilir” (Seçer, 2013b: 90).

2.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmacının geliştirdiği “Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenleri Ölçme Değerlendirme Yeterlik Ölçeği”ne ait olan madde havuzu oluşturulmadan ölçek geliştirmeyle ilgili lisansüstü derslere devam edilmiş, alanın gerekli ve öne çıkan kaynakları okunmuş, alana ilişkin bilgi edinilmiştir. Bu aşamadan sonra da tutumların ölçülmesiyle ilgili literatür taranmıştır. Ayrıca taslak ölçek formu oluşturma sırasında çalışma ile ilgili literatür ve diğer araştırmacılarca geliştirilip farklı ders alanları ile ilgili yeterlik ölçekleri incelenmiş sonrasında ise madde yazımına geçilmiştir. Mevcut literatürde geliştirilen yeterlik ve öz yeterlik ölçekleri (Karadeniz ve Sarı, 2012; Günhan ve Başer, 2007; Aydoğan ve Gündoğdu, 2017; Mercimek ve Pektaş, 2013; Sallabaş, 2013; Gülbahar, 2016; Nartgün, 2008; Çolak, Yorulmaz ve Altinkurt, 2017; Cerit, 2010; Yılmaz, Köseoğlu, Gerçek ve Soran, 2004; Karaca, 2003; Yıldırım ve Yazıcı, 2017; Çocuk, Alıcı, Çakır, 2015; Sekban ve Köse, 2017; Mutluer, 2015; Sabancı ve Yazıcı, 2017; Şimşek, 2018; Yalçın, 2019) ve alanda yapılmış ölçme değerlendirme çalışmaları da incelenip 40 maddelik bir madde havuzu oluşturulmuştur. Araştırmacıların hazırladığı 40 maddeden oluşan taslak hâlindeki ölçek formu Atatürk Üniversitesi Eğitim Fakültesindeki 5 ölçme değerlendirme uzmanı ve 3 dil uzmanının görüşüne sunulmuştur. Uzman dönütleri neticesinde gerekli düzeltmeler taslak ölçek formuna uygulanmıştır. Sonuçta ise uzman görüşünden önce 40 maddeden oluşan

(Maddelerin bir bölümü olumlu, bir bölümü olumsuz yapılar hâlinde oluşmuştur.) madde havuzu uzman görüşlerinin dikkate alınıp uygulanması neticesinde 37 maddeye indirilerek taslak ölçek formu hazırlanmıştır. Taslak hâlinde bulunan ölçeğin cevaplama süresinin ortaya konması ve maddelerin anlaşılma durumunun kontrolü amaçlanarak 50 öğretmen ile ön deneme uygulaması yapılmıştır. Bu uygulama sonucunda ölçeğin cevaplama süresinin 15 ile 20 dakika arasında değiştiği ölçek maddelerinin ise anlaşılabilir durumda olduğu tespit edilmiştir. Pilot uygulamanın sonunda madde toplam korelasyon değerleri ve Cronbach Alpha değerleri incelenmiştir. Bu aşama sonrasında bazı maddeler tekrar gözden geçirilip yeniden ifade edilmiştir. Fakat 2 maddenin ölçek toplamı ile yeterli uyuma sahip olmadığı belirlenmiştir. Bu maddelerin madde toplam korelasyon değerlerinin .30'un altında bulunduğunun tespit edilmesi ile ölçekten çıkarılmasına karar verilmiştir. Bu maddeler de ölçekten çıkarılarak 35 maddelik ölçek formu hazırlanmıştır. Hazırlanmış olan bu ölçek formu üzerinde güvenilirlik analizlerinin yanı sıra geçerlik analizleri yapılmıştır. Geçerlik ve güvenilirlik analizleri sırasında toplanan veriler bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Aktarılan bu verilere normallik, eksik veri, doğrusallık, uç değer ve multicollinearity analizleri uygulanmıştır. Yapılan bu analizler sonucu, veri setindeki kabul edilebilir düzeylerde olan boşluklar aritmetik ortalama yardımı ile doldurulmuştur.

2.3. Veri Analizi ve İşlem

Bu araştırmada çalışma grubu oluşturulurken; katılımcı öğretmenler araştırmanın amacı ile ilgili bilgilendirilmiş ve ölçekleri düşüncelerini doğru yansıtacak bir biçimde doldurmalarının önemi vurgulanmıştır. Çalışma sırasında gönüllü katılım sağlanmasına dikkat edilmiştir. Bu amaçla okullara birden fazla ziyaretlerde bulunulmuştur. Çalışmanın gerekçe ve önemi öğretmenlerle paylaşılmıştır. Çalışmaya gerekli özenu göstermeleri rica edilmiştir. Çalışmaya katılmak istemeyen, ölçekleri tam ve doğru bir şekilde doldurmayan öğretmenler ise bu çalışmaya dâhil edilmemiştir. Sonuçta toplanan ölçeklerden 25'inde eksik ve yanlış tespit edilmesi sonucu bu ölçekler çalışma dışında bırakılmıştır. Elde edinilmiş ölçek verileri bilgisayar ortamına aktarılarak veri analizi adımına geçilmiştir. Sonrasında mevcut verilerin faktör analizine geçilmiştir. “Faktör analizi, bir veri azaltma tekniği olarak kullanılmaktadır. Büyük bir veri setini alır ve daha küçük bir faktörler ya da bileşenler seti kullanarak bu verileri azaltmanın ya da özetlemenin bir yolunu arar. Faktör analizi, testlerin ve ölçeklerin geliştirilmesi ve değerlendirilmesi ile uğraşan araştırmacılar tarafından yoğun bir biçimde kullanılmaktadır” (Pallant, 2016: 199). Literatürde faktör analiziyle ilgili tanımlanan iki ana yaklaşımdan söz edilmektedir. Bunlar; açımlayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizidir.

“Açımlayıcı faktör analizi, bir değişkenler grubu arasındaki karşılıklı ilişkiler hakkında daha fazla bilgi toplamak için genellikle araştırmanın başlangıç safhalarında kullanılır. Doğrulayıcı faktör analizi ise bir dizi değişkenin temelinde yatan yapı ile ilgili belirli kuram ve hipotezleri test etmek (doğrulamak) için araştırmanın ilerleyen süreçlerinde kullanılan daha karmaşık ve gelişmiş bir tekniktir” (Pallant, 2016: 199).

Türk Dilli ve Edebiyatı Öğretmenleri Yeterlik Ölçeği'nin geçerlik çalışması iki aşamada gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada kapsam geçerliği, sonrasında ise yapı geçerliği aşamalarında sınanmıştır. Kapsam geçerliği; “testi oluşturan maddelerin ölçülen davranışlar evrenini temsil etme düzeyi hakkında bir karara varma” (Tan, 2014: 188) olup “ölçülmek

istenilen alanı temsil edip etmediği sorunu ile ilgili olup ‘uzman görüşüne’ göre saptanır” (Karasar, 2010: 151). Yapılan bu çalışmada hazırlanan ölçeğin kapsam geçerliliğini belirlemek üzere 5 ölçme değerlendirme uzmanı ve 3 dil uzmanının görüşlerine başvurulmuştur. “Yapı geçerliği ise ölçmenin dayandığı temel kuramların geçerliği ile ilgilidir. Yani önceden kabul edilen olası neden-sonuç ilişkileri ile ilgilidir” (Karasar, 2010: 152). “Yapı geçerliliğini incelemek amacıyla sık kullanılan iki yöntem, faktör analizi ve hipotez testidir” (Büyüköztürk vd., 2013: 108). Araştırmanın yapı geçerliliğini ortaya koymak amacıyla faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi “değişkenler arasındaki ilişkilere dayanarak çok sayıdaki değişkeni daha az sayıdaki değişkene indirebilen çok değişkenli bir analiz tekniği” (İslamoğlu ve Alnıaçık, 2013: 367) olarak tanımlanmaktadır. Faktör analizi; açımlayıcı (AFA) ve doğrulayıcı (DFA) olmak üzere ikiye ayrılabilir. Bunlardan açımlayıcı faktör analizi “değişken azaltma ve ortaya çıkan faktörleri isimlendirmenin ötesinde, faktör analizi sonucunda ortaya çıkan faktörlerin, davranışın anlaşılmasına yardımcı olan kuramın yapıları ile benzer olup olmadığını ortaya koyar” (Büyüköztürk vd., 2014: 177).

Açımlayıcı faktör analizi; çok sayıdaki değişkeni, belirli sayıda gruplara ayırarak, her bir grubun içindeki değişkenler arasındaki ilişkiyi maksimum, gruplar arasındaki ilişkiyi ise minimum yaparak, grupları yeni değişkenlere dönüştüren bir analiz türüdür. Türetilen bu yeni değişkenlere faktör adı verilir. Açımlayıcı faktör analizi ile değişkenlerin sayısı azaltılmaya ve değişkenler arası ilişkilerden faydalanılarak yeni yapılar ortaya çıkarmaya çalışılır (Karagöz vd., 2016: 45).

Doğrulayıcı faktör analizinde ise “kuramsal bir yapı doğrultusunda geliştirilen ölçme aracından elde edilen verilere dayanarak, söz konusu yapının doğrulanıp doğrulanmadığı test edilmeye çalışılır” (Büyüköztürk vd., 2014: 177). Çalışmanın yapı geçerliğini açıklamak için hem açımlayıcı ve hem de doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır.

DFA ise önceden oluşturulmuş bir model aracılığı ile gözlenen değişkenler vasıtasıyla yola çıkıp gizli değişken (faktör) oluşturmaya yönelik bir işlem olarak ifade edilmektedir. Genellikle ölçek geliştirme ve geçerlilik analizlerinde kullanılmakta veya önceden belirlenmiş bir yapının doğrulanmasını amaçlamaktadır. Çok sayıda gözlenen veya ölçülen değişken tarafından temsil edilen gizli yapıları içeren, çok değişkenli istatistiksel analizleri tanımlamak amacıyla kullanılmaktadır. Doğrulayıcı faktör analizi, açıklayıcı faktör analizi ile belirlenen faktörlerin, hipotez ile belirlenen faktör yapılarına uygunluğunu test etmek üzere yararlanılan faktör analizi çeşididir. Açımlayıcı faktör analizi hangi değişken gruplarının hangi faktör ile yüksek düzeyde ilişkili olduğunu test etmek için kullanılırken, belirlenen k sayıda faktöre katkıda bulunan değişken gruplarının bu faktörler ile yeterince temsil edilip edilmediğinin belirlenmesi için ise doğrulayıcı faktör analizinden faydalanılır (Aytaç ve Öngen, 2012: 16).

“Likert tipi ölçek geliştirme çalışmalarında temel varsayımlardan birisi de ölçülmek istenen tutumun tümüyle ölçekteki her bir madde arasında monotonik bir ilişki olmasıdır. Başka bir deyişle her maddenin temelde aynı tutumu ölçmesi varsayımı mevcuttur” (Tavşancıl, 2002: 152). “Bunun için, Likert tipi bir ölçek geliştirilirken güvenilirlik düzeyini belirlemek için iç tutarlılık ölçütü olarak kabul edilen ve Cronbach tarafından geliştirilen α katsayısının kullanılması uygundur. Cronbach α katsayısı 0 ile 1 arasında değer almaktadır ve ölçeğin α katsayısı ne derece yüksek ise yani 1’e yakın ise ölçekte yer alan maddelerin o

derece birbiriyle tutarlı ve aynı özelliğin öğelerini ölçmekte oldukları kabul edilmektedir” (Tezbaşaran, 1996: 46).

İç tutarlılığın ölçütü olan Cronbach α katsayısının 0.40’ın altında bir değer alması ölçeğin “güvenilir olmadığını”, 0.40-0.59 arasında olması ölçeğin “düşük güvenilirlikte” olduğunu, 0.60- 0.79 arasında değer alması ölçeğin “oldukça güvenilir” olduğunu ve 0.80-1.00 arasında olması ölçeğin “yüksek güvenilirlikte” olduğunu ifade etmektedir (Tavşancıl, 2002: 29).

Geliştirilen ölçeğin model uyumunu belirlemek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi, ölçeğin örtük yapısı da açıklayıcı faktör analizi ile incelenmiştir. DFA’da RMR, REMSEA, SRMR, CFI gibi çoklu uyum indeksleri kullanılmıştır. DFA uygulamasında CFI değeri için literatür incelendiğinde $>.90$ kabul edilebilir sınır değer olarak karşımıza çıkarken $>.95$ değeri mükemmel uyum sınırı kabul edilmiştir. SRMR, RMR için ise $<.08$ kabul edilebilir sınır değer olarak ele alınırken $<.50$ mükemmel uyum sınır değeri olarak ele alınmıştır (Cole, 1987, Hu ve Bentler, 1999; Marcoulides ve Schumacher, 2001). “RMR, 0 ile 1 aralığında değerler alır. RMR değerinin sıfıra yakın olması iyi uyumun göstergesidir” (Schermelleh-Engel vd., 2003; Kline, 2005). “SRMR değeri de, 0 ile 1 aralığında değerler alır. SRMR değeri, 0,01’den küçük olduğunda iyi uyumun, 0,05’den küçük olduğunda ise kabul edilebilir uyumun göstergesidir” (Schermelleh-Engel et. al., 2003; Brown, 2006; Yılmaz ve Çelik, 2009; Kline, 2005). “RMSEA değerinin 0,05’e eşit ya da 0,05’den küçük olması iyi uyumun, 0,05 ile 0,08 arasında olması yeterli uyumun, 0,08 ile 1 arasında olması kabul edilebilir uyumun, 1’den büyük olması ise kabul edilemez uyumun bir göstergesidir” (Kaplan, 2000; Schermelleh-Engel vd., 2003). “Ayrıca DFA uygulamasında ki kare değerinin ise 3’ün altında olması gerektiği ileri sürülmektedir” (Marcoulides ve Schumacher, 2001; Schumacher ve Lomax, 2004; ve Kline, 2005). “IFI, 0 ila 1 arasında değerler alır. IFI değeri 1’e yaklaştıkça modelin uyumu artar. Bu indeksin değeri de 1’i aşabilir bu değer örneklem büyüklüğüne nispeten duyarsızdır” (Moss, 2009).

3. Bulgular

3. 1. Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenleri Ölçme Değerlendirme Yeterlik Ölçeği’nin Açıklayıcı Faktör Analizine İlişkin Bulgular

Yapılan açıklayıcı faktör analizi sonucunda ölçekte yer alacak olan maddelerin belirlenmesi sırasında Büyüköztürk (2002), Schriesheim ve Eisenbach (1995), Seçer (2013a, 2013b) madde öz değerlerinin minimum 1.00, madde faktör yük değerlerinin ise minimum .30, maddelerin tek bir faktörde yer alması durumunda ise iki farklı faktör arasında yeterli faktör yük değerine sahip olan maddelerde ise, en az .10 fark olmasına dikkat edilmesi gerektiğini ifade eder.

Açıklayıcı faktör analizi yapılması esnasında çalışma grubu verilerinin faktör analizine uygunluğunu sınamak amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Barlett testleri yapılmıştır. Bunun sonucunda KMO .938 bulunmuştur. Barlett testi χ^2 değeri de ($p < .001$) olarak elde edilmiştir. Field (2009) ve Pallant (2016)’nın da belirttiği üzere KMO’nun .60’dan yüksek çıkması, Barlett Testi’nin de anlamlı çıkması mevcut verilerin faktör analizi yapılması için uygun olduğu biçiminde değerlendirilmiştir. Açıklayıcı faktör analizi sonucu elde edilmiş olan bulgular Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1: Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenleri Ölçme Değerlendirme Yeterlik Ölçeği Madde Faktör Yükleri, Açıkladığı Varyanslar ve Madde Analizleri

Madde	1. Faktör	2. Faktör	3. Faktör	Madde Toplam Korelasyonu
Y5	.980			.759
Y6	.828			.722
Y2	.661			.619
Y4	.661			.758
Y7	.629			.680
Y8	.546			.722
Y12	.511			.736
Y3	.505			.648
Y1	.353			.677
Y11		.834		.728
Y23		.805		.675
Y25		.691		.720
Y21		.665		.617
Y9		.656		.767
Y10		.592		.755
Y20		.544		.563
Y13		.475		.793
Y14		.472		.811
Y15		.324		.602
Y30			.906	.674
Y32			.757	.719
Y26			.581	.665
Y34			.434	.660

Maksimum Olabilirlik Tekniği ve Promax döndürme yöntemi kullanılmayan AFA sonucunda toplam varyansın %58,814'ünü açıklayan 3 faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Bu faktörlerin birincisi; Y5, Y6, Y2, Y4, Y7, Y8, Y12, Y3, Y1 maddelerinden oluşan yetkinlik alt boyuttur.

İkincisi; Y11, Y23, Y25, Y21, Y9, Y10, Y20, Y13, Y14, Y15 maddelerinden oluşan materyal geliştirme alt boyuttur.

Üçüncüsü; Y30, Y32, Y26, Y34 maddelerinden oluşan beceri alt boyuttur.

Geliştirilen ölçeğin bütününe bakılırsa madde faktör yük değerlerinin .563 ile .811 arası değiştiği görülmektedir.

Ölçeklerin geliştirilmesinde madde faktör yük değerlerini, Tabachnick ve Fidell (2001) alt sınır değeri .32 olarak ifade eder. Eldeki mevcut veriler doğrultusunda ölçeğin üç faktörlü yapısı ve madde faktör yük değerlerinin yeterli seviyede olduğu söylenebilir. Ölçekte açıklanan toplam varyans ve alt boyutların varyansları ise; Birinci alt boyut toplam varyansın %48,051'ini, ikinci alt boyutun toplam varyansın %5,661'ini, üçüncü alt boyutun toplam varyansın %5,102'sini olarak bulunmuştur. 23 maddeden oluşan ölçeğin toplam açıklanan varyans değeri ise, %58,814 olarak bulunmuştur.

Maddelerin toplam korelasyon değerlerinin yorumlanmasında .30 ve üzerindeki değerler alan maddelerin ölçülecek özelliğin ayırt edilmesi bakımından yeterli kabul edildiği ve ölçek toplamı ile uyum gösterdiği (Field, 2009; Erkuş, 2014) kabul edildiğinde, ölçekteki

maddelerin ölçek toplam puanı ile orta ya da yüksek düzeyde ilişkili olduğu ve madde geçerliliğinin sağlandığı kabul edilebilir.

Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenleri Ölçme Değerlendirme Yeterlik Ölçeği'nin faktörleri arası ilişkinin belirlenmesi amacıyla faktörler arasındaki korelasyon değerine bakılmıştır. Alt boyutlar arası korelasyon katsayısının, çoklu bağıntı (Multicollinearity) problemi bulunmaması açısından, .90 ve üzerinde bulunmaması gerektiği ifade edilmektedir (Field, 2009; Pallant, 2016).

Tablo 2: Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenleri Ölçme Değerlendirme Yeterlik Ölçeği Alt Boyutları Arasındaki Korelasyonlar

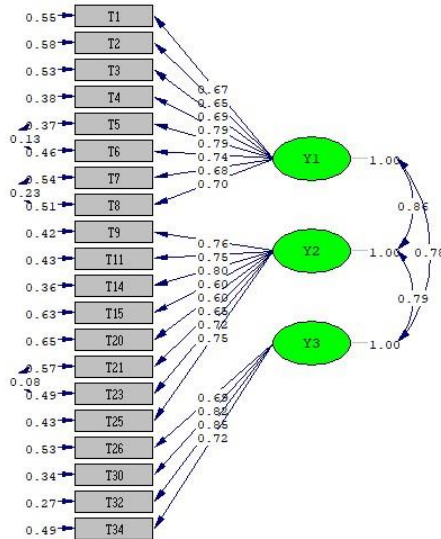
	1	2	3
1. Boyut	1		
2. Boyut	.763	1	
3. Boyut	.662	.683	1

Tablo 2'de Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenleri Ölçme Değerlendirme Yeterlik Ölçeği'nin alt boyutları arası korelasyon değerleri verilmiştir. Ortaya çıkan bu veriler ölçeğin üç alt boyutu arası anlamlı düzeyde ilişkiler olduğu bunun yanı sıra çoklu bağıntı probleminin de bulunmadığını gösterir denebilir.

3. 2. Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenleri Ölçme Değerlendirme Yeterlik Ölçeği'nin Doğrulayıcı Faktör Analizine İlişkin Bulgular

Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenleri Ölçme Değerlendirme Yeterlik Ölçeği'nin açılımlayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen 3 faktörlü yapının model uyumu ise doğrulayıcı faktör analizi ile incelenmiştir. Bulgular Şekil 1'deki gibidir.

Şekil 1: Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenleri Ölçme Değerlendirme Yeterlik Ölçeği'nin DFA Sonuçları

Chi-Square=341.61, df=164, P-value=0.00000, RMSEA=0.069

Şekil 1'in incelenmesi sonucu, 20 madde ve 3 alt faktörden oluşan Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenleri Ölçme Değerlendirme Yeterlik Ölçeği'nin uyum indekslerinin anlamlı olduğu görülmektedir ($X^2=341.61$, $sd=164$, $p=.00$, $X^2/sd= 2.07$). Uyum indeksi değerleri ise, $RMSEA=.069$, $SRMR= .050$, $RMR= .034$, $NFI=.96$, $NNFI= .97$, $CFI=.98$, $IFI=.98$, $RFI=.95$, $GFI=.87$ şeklinde bulunmuştur. Bu sonuçlara göre DFA analizinde oluşturulan bu yapısal modelin uyum indekslerinin tamamının iyi düzeyde olduğu söylenebilir. DFA analizinde 5 ile 6, 7 ile 8 ve 21 ile 23. maddeler arası modifikasyon önerileri doğrultusunda modifikasyon işlemi yapılmış ve modelin modifikasyonlardan sonra daha iyi uyum sağladığı gözlenmiştir. Yapılan DFA sonucu 25. maddenin 2. boyut altında değerlendirilmesinin model uyumuna katkı sağladığı görülmüştür. Bu kapsamda 25. madde 3. boyut altında değerlendirilmiştir. Bunun sonucunda birinci alt boyutun Y1, Y2, Y3, Y4, Y5, Y6, Y7, Y8 maddelerinden, ikinci alt boyutun Y9, Y11, Y14, Y15, Y20, Y21, Y23, Y25 maddelerinden, üçüncü alt boyutun ise Y26, Y30, Y32, Y34 maddelerinden oluştuğu görülmüştür. "Standart çözümlerden sonra faktörler ve maddeler arasındaki t değerlerine bakılmıştır. t değerleri ile ilgili kırmızı ok bulunmamasının tüm maddelerin .05 düzeyinde anlamlı olduğunu ifade etmektedir" (Seçer, 2013a). T değerlerinde kırmızı ok bulunmaması tüm maddelerin .05 düzeyinde anlamlı olduğunu göstermiştir. Ölçek formuna son hâli verilirken birinci alt boyuta ait maddeler; Y1-1, Y2-2, Y3-3, Y4-4, Y5-5, Y6-6, Y7-7, Y8-8 olarak, ikinci alt boyuta ait maddeler; Y9-9, Y11-10, Y14-11, Y15-12, Y20-13, Y21-14, Y23-15, Y25-16 olarak, üçüncü alt boyuta ait maddeler Y26-17, Y30-18, Y32-19, Y34-20. maddeler olarak yeniden sıralanıp ölçeğin son hâli de Ek 1'de verilmiştir.

3.3. Güvenirlilik Analizi

Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenleri Ölçme Değerlendirme Yeterlik Ölçeği'nin güvenilirliğini belirlemek için iki yarı güvenirliliği ve iç tutarlık analizleri yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3'deki gibidir.

Tablo 3: Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenleri Ölçme Değerlendirme Yeterlik Ölçeği'nin İç Tutarlık ve İki Yarı Güvenirlilik Yöntemiyle Hesaplanan Güvenirlilik Katsayıları

Boyutlar	İç Tutarlık	İki Yarı Güvenirlilik
1. Boyut	.894	.828
2. Boyut	.885	.849
3. Boyut	.841	.806
Ölçek Toplam	.948	.891

Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenleri Ölçme Değerlendirme Yeterlik Ölçeği'nin güvenilirlik analizini belirlemek için yapılan iç tutarlık ve iki yarı güvenirlilik işlemleri sonrasında ölçek tamamının yanı sıra alt boyutlarda ortaya çıkan güvenirlilik katsayılarının iyi seviyede bulunduğu, ölçek geneli ve alt boyutlarının bu hâliyle iç tutarlık ve güvenirliliğe sahip olduğu ifade edilebilir. Ölçek geliştirme süreçlerinde güvenirlilik katsayısı .70 veya üzeri olan ölçeklerin güvenilir olduğu kabul edildiği (Landis ve Koch, 1977; Robinson, Shaver, ve Wrightsman, 1991) göz önüne alınırsa Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenleri Ölçme Değerlendirme Yeterlik Ölçeği'nin iç tutarlık, iki yarı güvenirlilik katsayılarının yeterli düzeyde olduğu söylenebilir.

4. Sonuç ve Tartışma

“Eğitimde birçok nitelik ölçülebilir. Bunlar çoğu hâlde öğrencilerin birtakım özellikleridir. Bu nedenle ölçme işlemi her zaman ölçülecek niteliğin tanımlanmasıyla başlar. Ölçme, araç gerektirir. Ölçme araçları, ölçülecek niteliğin gözlenip sayılarla ifade edilmesini kolaylaştırır. Her araç, bir bakıma, gözlemin daha duyarlı yapılmasını sağlar. Eğitimde kullanılan ölçme araçları, ölçülecek niteliğin doğasına ve aracın kullanılacağı gruba göre çeşitlilik gösterir. Ölçmeyi yapacak kimse, değerlendirmenin amacına uygun bir araç seçmek, yoksa böyle bir aracı bizzat yapmak durumundadır” (Turgut & Baykul, 2015. 5).

Bu ölçme araçlarının okullarda hazırlanabilmesi için ilgili öğretmenin ölçme değerlendirme üzerine yeterli olması gerekmektedir. Buradan hareketle Türk dili ve edebiyatı öğretmenlerinin ölçme değerlendirme yeterliklerinin hangi seviyede ve nasıl olduğunu belirlemek önemli görülmüştür. Yapılan literatür taramasında bu alana yönelik bir ölçeğe rastlanmamış bu sebeple bu çalışma yapılmıştır. Çalışma yapılmadan önce farklı derslere yönelik hazırlanan yeterlik ve öz yeterlik ölçekleri incelenmiştir. Bu inceleme sonucu madde havuzu oluşturulmuş gerekli çalışmalar ve uzman görüşleri neticesinde 35 maddelik ölçek formu oluşturulmuştur. Pilot uygulama sonucu gerçekleştirilen AFA sonucu 23 maddeden oluşan, toplam varyansın %58,814’ünü açıklayan 3 faktörlü bir yapı elde edilmiştir. AFA sonucu elde edilen faktör yapısının model uyumu ise DFA ile incelenmiş ve model uyum indekslerinin yeterli düzeyde olduğu bulunmuştur ($X^2=341.61$, $sd=164$, $p=.00$, $X^2/sd= 2.07$, $RMSEA= .069$, $SRMR= .050$, $RMR= .034$, $NFI= .96$, $NNFI= .97$, $CFI= .98$, $IFI= .98$, $RFI= .95$, $GFI= .87$). DFA sonucu 20 maddeden oluşan ölçeğin elde edilen uyum indeks değerleri de ölçeğin model uyumunun yeterli seviyede olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlara göre ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu ifade edilebilir. Ancak ölçek ulaşılabilen örneklem üzerinden gerçekleştirildiğinden Türkiye geneli Türk dili ve edebiyatı öğretmenleri ile bu uygulamanın Türkiye’nin farklı bölgelerinde ve aynı zamanda, liselerde görev yapan öğretmenleri kapsayacak şekilde yeniden yapılması önerilebilir.

Kaynaklar

- Aydoğan, R. & Gündoğdu, K. (2017). “İlkokul Türkçe İletişim Yeterlik Algısı Ölçeği Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması”. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 6 (3), 1743-1758.
- Aytaç, M., & Öngen, B. (2012). “Doğrulayıcı Faktör Analizi İle Yeni Çevresel Paradigma Ölçeğinin Yapı Geçerliliğinin İncelenmesi”. *İstatistikçiler Dergisi*, 5, 14-22.
- Balcı, A. (2005). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeleri*. Ankara: PegemA Yay.
- Baykul, Y. (2000). *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme: Klasik Test Teorisi ve Uygulaması*, Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. 2. Baskı. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Bryman, A. & Cramer, D. (2001). “Quantitative data analysis with SPSS release 10 for Cole, D.A. (1987). Utility of confirmatory factor analysis in test validation research”. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 55, 1019-1031.
- Cerit, Y. (2010). Teacher efficacy scale: The study of validity and reliability and pre-service classroom teachers’ self-efficacy beliefs. *Journal of Theory and Practice in Education*, 6(1), 68-85.
- Çakan, M. (2004). Öğretmenlerin ölçme değerlendirme uygulamaları ve yeterlik düzeyleri: İlk ve ortaöğretim. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(2), 99–114.
- Çocuk, H. E., Alici, D., & Çakır, Ö. (2015). The Development of Self-Efficacy Belief Scale in Turkish Language Teaching: A Reliability and Validity Study. *Journal of Faculty of Educational Sciences*, 48(2).
- Çokluk, Ö., Şekercioglu, G. & Büyüköztürk, Ş. (2014). Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik SPSS ve LISREL Uygulamaları. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Çolak, İ., Yorulmaz, Y. İ., & Altınkurt, Y. (2017). “Öğretmen Özyeterlik İnancı Ölçeği Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması”. *MSKU Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 201-32.
- Demirtaş, H., Güneş, H. (2002). *Eğitim Yönetimi Ve Denetimi Sözlüğü*. Ankara: Anı Yay.
- Ebel, R. L., Frisbie, D. A. (1991). *Essentials of Educational Measurement*. Prentice-Hall.
- Erkuş, A. (2014). *Psikolojide ölçme ve ölçek geliştirme 1: Temel kavramlar ve işlemler*. Pegem Akademi Yay. Ankara
- Gronlund, N. E., Linn, R. L., & Miller, M. D. (2009). *Measurement and Evaluation in Teaching* (Tenth Edit). Pearson.
- Gülbahar, B. (2016). Öğretimi planlama yeterlik algısı ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 17(3), 699-715.
- Günhan, B. C., & Başer, N. (2007). Geometriye yönelik öz-yeterlik ölçeğinin geliştirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(33), 68-76.
- İslamoğlu, A. H. & Alnıaçık, Ü. (2013). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri (SPSS uygulamalı)*. İstanbul: Beta Yayıncılık.

- Kaplan D. (2000). Evaluating and Modifying Structural Equation Models. Structural Equation Modeling: Foundations and Extensions. 1st ed. Thousand Oaks, CA: Sage Publications. p.107.
- Karaca, E. (2003). Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme yeterliklerine ilişkin Likert tipi bir yeterlik algısı ölçeğinin geliştirilmesi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9, 179-198.
- Karadeniz, C. B., & Sarı, S. (2012). Coğrafya öğretimi öz-yeterlik ölçeğinin geliştirilmesi. Eğitim Bilim Toplum, 9(33), 9-27.
- Karagöz, Y., Bardakçı, S., Demir, B., Arslan, R., & Yemez, İ. (2016). İİBF öğrencilerine yönelik matematik tutum ölçeği geliştirilmesi. Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 12 (2), 39-55
- Karasar, N. (2010). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kıyık, D. (2016). Sınıf öğretmeni adaylarının teknolojik pedagojik alan bilgisi (TPAB) seviyelerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.
- Kline, R. B. (1994). An Easy Guide to Factor Analysis. New York: The Guilford Press
- Kline, B. R. (2005). Principles and Practice of Structural Equation Modeling, Second Edition, The Guilford Press, New York.
- Landis, J. R., & Koch, G. G. (1977). The measurement of observer agreement for categorical data. Biometrics, 33, 159-174
- MacCallum, R. C., Widman, K. F., Zhang, S., & Hong, S. (1999). Sample size in factor analysis. Psychological methods, 4 (1), 84.
- MEB (2008a). Öğretmen yeterlikleri: öğretmenlik mesleği genel ve özel alan yeterlikleri. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Mercimek, O., & Pektaş, M. (2013). İstatistiğe yönelik öz-yeterlik ölçeğinin geliştirilmesi. Kastamonu Eğitim Dergisi, 21(2), 759-776.
- Mutluer, C. (2015). "The Analysis of the Competency Perception on Measurement and Evaluation of the Teachers in Bolu". *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15 (1), 159-173.
Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/aibuefd/issue/1514/18421>
- Nartgün, Z. (2008). Öğretmen adayları için ölçme ve değerlendirme genel yeterlik algısı ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2).
- Pallant, J. (2016). SPSS kullanma kılavuzu. SPSS ile adım adım veri analizi (Çev. Ed. S. Balcı ve B. Ahi). Anı Yay.
- Robinson, J. P.; Shaver, P. R., & Wrightsman, L. S. (1991). Criteria for Scale Selection and Evaluation in Measure of Personality and Social Psychological Attitudes. San Diego: California Academic Press.
- Sabancı, O., Yazıcı, K. (2017). Öğretmen Adaylarının Ölçme ve Değerlendirmeye Yönelik Yeterlik Algılarının İncelenmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7 (1), 0-0. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/trkefd/issue/27304/287427>
- Sallabaş, M. E. (2013). Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenler İçin Konuşma Öz Yeterlik Ölçeği: Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (36).

- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H. & Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures, *Methods of Psychological Research Online*, 8, 2, 23-74.7
- Seçer, İ. (2013a). SPSS ve LISREL İle Pratik Veri Analizi Analiz ve Raporlaştırma. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Seçer, İ. (2013b). Zorbalıkla Başa Çıkma Stratejileri Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (30), 85-105.
- Sekban, M & Köse, İ. (2017). KKTC’de Genel Ve Mesleki Liselerde Görev Yapan Öğretmenlerin Ölçme Değerlendirme Uygulamalarına Yönelik Yeterlik Algılarının İncelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17 (2) , 884-901. DOI: 10.17240/aibuefd.2017.17.30227-326604
- Şahin, A. E. (2006). Meslek ve Öğretmenlik. Ed. V. Sönmez. *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Anı Yay.
- Şimşek, E. (2018). Öğretmen Adaylarının Ölçme ve Değerlendirme Genel Yeterlik Algıları: Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Örneği. *Amasya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (11) , 59-80.
Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/amauidf/issue/40735/503794>
- Şişman, M. (2006). *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Anı Yay.
- Tan, Ş. (2014). *Öğretimde Ölçme ve Değerlendirme KPSS El Kitabı*. Ankara: Pegem Akademi yayıncılık.
- Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Tezbaşaran, A. A. (1996). *Likert Tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu*. Ankara: Psikologlar Derneği Yayınları.
- Tschannen-Moran, M. & Hoy, A. W. (2001). Teacher efficacy: Capturing an elusive construct. *Teaching and Teacher Education*, 17(7), 783–805.
- Yalçın, S. (2019). Öğretmen Adaylarının 21. yy. Becerilerini Ölçmek İçin Kullanabilecekleri Araçlar Hakkında Farkındalıkları ve Yeterlik Algıları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19 (1) , 383-398. DOI: 10.17240/aibuefd.2019.19.43815-466819
- Yıldırım, T., & Yazıcı, F. (2017). Tarih Alan Yeterlik Algısı Ölçeği: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması. *Electronic Turkish Studies*, 12(17).
- Yılmaz, M., Köseoğlu, P., Gerçek, C., & Soran, H. (2004). Yabancı dilde hazırlanan bir öğretmen öz-yeterlik ölçeğinin Türkçeye uygulanması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(27).

Ek 1: Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenleri Ölçme Değerlendirme Yeterlik Ölçeği

	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
Ölçme değerlendirmenin temel kavramlarını (ölçme, değerlendirme, değişken, ölçek, geçerlik, güvenilirlik vd.) tanımlayabilirim.					
Klasik ölçme değerlendirme teknikleri konusunda yeterliyim.					
Alternatif ölçme değerlendirme teknikleri konusunda yeterliyim.					
Ölçme değerlendirmenin amacına karar verebilirim.					
Ölçme araçlarını amaca uygun olarak hazırlayabilirim.					
Amaca göre ölçme aracı belirleyebilirim.					
Öğrenmeleri çok yönlü olarak ölçecek ölçme araçları kullanabilirim.					
Derse yönelik farklı ölçme değerlendirme planları yapabilirim.					
Derste kullanacağım ölçme araçlarını geliştirebilirim.					
Bireysel ölçme değerlendirme etkinlikleri hazırlayabilirim.					
Öğrenme öğretme süreçlerini ölçme değerlendirme işlemlerine göre düzenleyebilirim.					
Derlerde sınıfın öğrenme çıktılarını yeterli seviyede ölçebileceğimi düşünüyorum.					
Performans görevleriyle öğrenmeleri ölçebilirim.					
Alternatif ölçme araçları (portfolyo vb.) hazırlayabilirim.					
Öğrencilerin performanslarını ölçebilecek güncel/alternatif ölçme araçları geliştirebilirim.					
Öğrencilerin gelişim seviyelerine uygun ölçme araçları geliştirebilirim.					
Ölçüm sonuçlarına ilişkin madde analizi yapabilirim.					
Verileri analiz etmede uygun istatistiksel teknikleri kullanabilirim.					
Ölçme araçlarının geçerlik, güvenilirliğini belirleyebilirim.					
Ders içerisinde ölçme amacıyla süreç değerlendirmesi yapabilirim.					

